

Романцова С.В.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
Львівський державний університет внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0003-0888-5934*

ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЯК ІНСТРУМЕНТ УБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Актуальність теми. Домашнє насильство – проблема, яка стосується багатьох людей у всьому світі, щодня як снігова лавина – летить, пришвидшується, стає агресивнішим та збільшується. За даними ООН, щороку близько 50 тисяч жінок вбивають партнери або родичі - це означає, що в середньому більше ніж 133 жінки щодня були вбиті кимось із їхніх власних родин[1], в Україні щороку від домашнього насильства гине 600 жінок.

Дані Національної поліції свідчать про невпинне зростання звернень постраждалих. Звіти демонструють, що у 2019 році надійшло до поліції 102700 заяв та повідомлень про випадки домашнього насильства, 2020 році – 209000, 2021 році – 326000, 2022 році – 230000, 2023 році – 291400[2]. Аналіз вироків у ЄДРСР, показує, що з 2019 року тільки 2250 кримінальних правопорушень пов'язаних з домашнім насильством було застосовано обмежувальні заходи передбачені ст. 91-1 КК України, 417 у 2024 році, з них 185 при вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ст.126-1 КК України.

У часі війни одним з пріоритетів України, є вирішення проблеми домашнього насильства, адже домашнє насильство – це «паразит», що вражає сімейні традиції, буденне спілкування та побутові відносини, і, врешті-решт, заважає побудові добробуту нації, що, у свою чергу, є перешкодою для існування благополучного майбутнього та відновлення України. Домашнє насильство є поши-

реним явищем та вимагає посиленої уваги з боку держави до вироблення дієвих заходів щодо запобігання та протидії йому, яке має поєднувати як негайне реагування на випадки домашнього насильства, покарання кривдників та забезпечення захисту постраждалих, так і подолання вкоренілих стереотипів «нормальності» таких діянь, що сприяє латентизації випадків домашнього насильства та продовженню існування цього деструктивного явища[3].

Стан дослідження. У сучасній теорії кримінального права обмежувальні заходи кримінально-правового характеру стали предметом дослідження таких науковців, як Вознюк А., Данильченко Ю., Дудоров О., Євдокімова О., Євсюкова М., Жук І., Кісілюк Е., Ковалик Ю., Козаченко О., Крикливець Д., Куц В., Литвинов О., Ліщук Н., Малиновська Т., Мирославський С., Мінка Т., Нікіфорова Т., Новікова К., Олійниченко А., Павлова Т., Смаглюк О., Тітко І., Хавронюк М., Харитоновна О., Хильченко А., Шаблистий В., Щербак С., Ющик О., Яценко С., Яценко А. водночас у кримінальному праві потребує належної уваги не лише дослідження суспільно небезпечних діянь та їх караності, а й проблема потерпілих та їх забезпечення.

Мета статті полягає у тому, щоб на підставі аналізу досліджень та судової практики визначити дієвість механізму забезпечення потерпілої шляхом призначення обмежувальних заходів до осіб, які вчиняють домашнє насильство та сформулювати пропозиції щодо

вдосконалення чинних нормативних актів і практичних підходів у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Поява «сучасних дієвих інструментів» у сфері протидії домашньому насильству, а саме обмежувальних заходів кримінально-правового характеру є результатом досліджень про специфіку діяння домашнього насильства та низка міжнародно-правових документів, які закликають Уряди країн не тільки криміналізувати діяння домашнього насильства, а й запровадити на усіх рівнях правового регулювання заходи безпеки для осіб, які постраждали від домашнього насильства[3].

За своєю природою обмежувальні заходи тяжіють до так званих «заходів безпеки», що спрямовані перш за все на захист потерпілої особи та попередження повторного вчинення домашнього насильства. думається, що тенденція посилення «гнучкості» кримінального права, здатного пропонувати інші інструменти, окрім кримінальної відповідальності, для захисту прав людини і попередження злочинності, надалі отримуватиме все більший розвиток[4, с. 74].

Відповідно до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, яка набула чинності для України 1 листопада 2022 року, держава зобов'язана вживати необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб належні обмежувальні або захисні приписи були доступними для постраждалих від усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

Необхідні законодавчі або інших заходи вживаються для забезпечення того, щоб обмежувальні або захисні приписи були:

- доступними для невідкладного захисту та без покладення неналежного фінансового або адміністративного тягаря на постраждалу;
- виданими на певний період або до їхньої зміни чи зняття;
- у разі необхідності виданими на основі *ex parte*, що має негайну дію;

– доступними незалежно від іншого правового провадження або на додаток до нього;

– дозволені бути представленими в подальшому правовому провадженні.

Вживаючи необхідних законодавчих або інших заходів держава забезпечує щоб порушення обмежувальних або захисних приписів, підлягало ефективним, пропорційним та переконливим кримінальним або іншим юридичним санкціям[5].

Спрямованість на убезпечення постраждалої особи обумовила появу обмежувальних заходів саме кримінально-правового характеру, які виправдані практичним застосуванням більшої частини європейських країн та відповідають положенням міжнародних документів.

Основною новелою Закону № 2227-VIII стала поява обмежувальних заходів кримінально-правового характеру, застосування яких поширюється лише на осіб, яких визнано винними у скоєнні злочину, пов'язаного з домашнім насильством, та передбачає низку обмежень та зобов'язань, зокрема, заборон, обмежень та направлень (ст. 91-1 КК України).

Згідно з положенням ч. 1 ст. 91-1 КК України суду надається право застосувати обмежувальний захід до особи, яка вчинила домашнє насильство, а не покладається на нього такий обов'язок. Проте суд зобов'язаний у вирок чи ухвалі викласти підставу незастосування обмежувальних заходів, а також указати, чи враховувався «інтерес потерпілих» і, відповідно до ст. 52 Стамбульської Конвенції, чи не проігноровано «ситуацію безпосередньої небезпеки» [6, с. 11]. Тут варто зауважити, що термін «безпосередня небезпека» є оціночним та потребує наукового тлумачення й дослідження практики його застосування. З цього приводу у п. 265 Пояснювальної доповіді до Стамбульської Конвенції зазначено, що термін «безпосередня небезпека» означає будь-яку ситуацію домашнього насильства, там де визначена шкода виявляється неминучою або ж є підстави стверджувати, що діяння домашнього насильства може трапитися знову [7, с. 150].

Водночас у ст. 194 КПК України та ст. 91-1 КК України передбачені однакові обмежувальні заходи. Обмежувальні заходи передбачені КПК України, можуть бути застосовані судом під час кримінального провадження до особи, яка лише підозрюється у вчиненні діяння, яке кваліфіковане як кримінальне правопорушення, пов'язане з домашнім насильством, а після завершення кримінального провадження – до особи, засудженої за таке кримінальне правопорушення, за умови призначення їй покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, або у випадках звільнення її від кримінальної відповідальності чи покарання. У зазначених випадках ці заходи мають запобіжне призначення і відрізняються переважно порядком щодо їх призначення. Так само подібними, але з відмінними порядками їх призначення є терміновий заборонний припис та обмежувальний припис цивільно-правового характеру стосовно кривдника, передбачені положеннями статей 25 і 26 Закону № 2229-VIII[3]. Фактично законодавством передбачений механізм убезпечення постраждалої від домашнього насильства особи з моменту виклику за номером 102.

28 березня 2024 року набрав чинності Закон № 3342-IX «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань», згідно із ним за деякі, в тому числі кримінальні правопорушення пов'язані з домашнім насильством призначаються покарання пробаційний нагляд.

Пробаційний нагляд — це основне кримінальне покарання, яке полягає в обмеженні прав і свобод засудженого, визначених законом і встановлених вироком суду, із застосуванням наглядових та соціально-виховних заходів без ізоляції від суспільства. На засудженого покладається низка обов'язків, за невиконання яких може бути застосовано більш суворе покарання, при цьому він є одним із основних видів покарання, на рівні з обмеженням чи позбавленням волі[8]

та не виключає застосування обмежувальних заходів, адже застосування одночасно з покаранням, яке не пов'язане з позбавленням волі виступає умовою призначення одного чи декількох обмежувальних заходів.

Однак, Старокостянтинівський районний суд Хмельницької області встановив, що ОСОБА_5 в порушення вимог ст. 28 «Конституції України» згідно якої кожен має право на повагу до його гідності, а також в порушення вимог Закону України «Про запобігання та протидії домашньому насильству», безпричинно, умисно, систематично вчиняє психологічне насильство відносно своєї співмешканки ОСОБА_4, з якою спільно проживає за адресою: АДРЕСА_1, що призвело до психологічних страждань останньої, а також погіршення якості її життя. Суд ОСОБА_5 визнав винуватим за ст.126-1 КК України та призначив йому покарання у виді пробаційного нагляду строком на 2 (два) роки 6 (шість) місяців.

Поклав на засудженого до пробаційного нагляду ОСОБА_5 такі обов'язки: періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну свого місця проживання, роботи або навчання; не виїжджати за межі України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації; пройти курс лікування від алкогольної залежності, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб[9], **водночас, судом не призначено обмежувальних заходів** для убезпечення потерпілої особи.

Київський районний суд м. Одеси встановив, що «ОСОБА_8 в період часу з 10.10.2022 року по 19.07.2023 року, систематично вчиняв по відношенню до своєї колишньої дружини ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2, психологічне, фізичне та економічне насильство, яке виразилось у словесних образах, погрозах, висловлюваннях нецензурною лайкою в її бік, приниженні, образах, вимаганні грошей, штовханні, чіплянні за одяг та волосся, нанесенні ударів долонею по обличчю

та шії ОСОБА_5, позбавленні останньої засобів зв'язку, а саме мобільного телефону, який він придбав у період їх подружнього проживання, що призвело до психологічних страждань та суттєвого погіршення якості життя потерпілої ОСОБА_5.

Протягом вказаного періоду кривдника було притягнуто чотири рази до адміністративної відповідальності за ч. 2 ст. 173-2 КУпАП.

Встановлене в ході судового розгляду ставлення обвинуваченого до скоєних діянь свідчить про відсутність каяття, а також про те, що ОСОБА_8 з початку вчинення кримінального правопорушення та в ході судового розгляду не усвідомив негативні наслідки своїх протиправних дій, не надав їм належну оцінку, що свідчить про відсутність у нього самокерованої поведінки в суспільстві.

Також, суд враховує особу обвинуваченого ОСОБА_8, який раніше не судимий, у лікарів нарколога та психіатра на обліку не перебуває, відповідно до досудової доповіді органу пробації ризик вчинення повторного кримінального правопорушення та ризик небезпеки для суспільства, у тому числі для окремих осіб оцінюється як середній. **Водночас, судом неврахована позиція прокурора щодо призначення обвинуваченому покарання у вигляді пробаційного нагляду з покладанням обов'язків, передбачених ч. 2 ст. 59-1 КК України та застосування до ОСОБА_8 обмежувальних заходів, передбачених п. 3, 4 ч. 1 статті ст. 91-1 КК України. Київським районним судом м. Одеси підстав для застосування до ОСОБА_8 обмежувальних заходів, передбачених ст. 91-1 КК України суд не вбачає, однак призначено покарання у вигляді реального обмеження волі [10].**

Простежується нова тенденція, яка на перший погляд не викликає недовіри до справедливості та неупередженості винесеного вироку, водночас залишає у небезпеці потерпілу особу, а саме: Старший солдат ОСОБА_4, будучи військовослужбовцем Збройних Сил України, в порушення вимог ст. 28 Консти-

туції України, ст.ст. 11, 16, Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, ст.ст. 1, 3, 4 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України діючи з прямим умислом, тобто усвідомлюючи суспільно-небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, 14.09.2023 близько 12 год. 15 хв., перебуваючи по місцю проживання в АДРЕСА_2, вчинив відносно своєї дружини ОСОБА_5 дії психологічного та фізичного насильства, а саме голосно викрикував, ображав потерпілу нецензурними словами, поривався до бійки, шарпав за верхній одяг, що призвело до психологічних страждань потерпілої.

Також він, 14.09.2023 близько 17 год. 00 хв. перебуваючи по місцю проживання в АДРЕСА_2, вчинив відносно своєї дружини ОСОБА_5 дії психологічного характеру, а саме голосно викрикував, ображав потерпілу нецензурною лайкою, словесно погрожував фізичною розправою, що призвело до психологічних страждань потерпілої.

Крім цього, він 09.01.2024 близько 21 год. 00 хв., перебуваючи по місцю проживання в АДРЕСА_2, в стані алкогольного сп'яніння, вчинив відносно своєї дружини ОСОБА_5, дії психологічного насильства, а саме голосно викрикував, ображав потерпілу нецензурною лайкою, поривався до бійки, словесно погрожував фізичною розправою, що призвело до психологічних страждань потерпілої.

Суд визнав ОСОБА_4 винним у пред'явленому обвинуваченні за ст. 126-1 КК України і призначив покарання у вигляді 2 (двох) років позбавлення волі, водночас звільнивши ОСОБА_4 від відбування основного покарання з випробуванням строком на 1 (один) рік, поклав на засудженого такі обов'язки:

періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання та призначив застосувати до ОСОБА_4 обмежувальний захід у відповідності до ст. 91-1 КК України, шляхом

покладення на засудженого обов'язку пройти програми для кривдників, встановивши строк - один місяць[11] та не застосувавши заходу для належного забезпечення потерпілої. Відповідно до Закону № 2229-VIII, кривдника направляє суд на проходження програми для кривдників на строк від трьох місяців до одного року.

Застосування строку проходження програми для кривдників у один місяць простежується у вироках Буського районного суду Львівської області[11], Корецького районного суду Рівненської області[12], Луцького міськрайонного суду Волинської області[13]. Проведене дослідження Олійнеченко А.Є, тільки підтверджує здійснений нами аналіз нових вироків, строком на 1 місяць – у 23 випадках (16,3 %) та строком на 2 місяці – у 38 випадках (27 %) [3]. Водночас, після проходження програми кривдник має оволодіти такими навичками, чи можливо це опанувати за місяць:

– визначати незадоволені власні потреби, які викликають агресію та прояви гніву, та шляхи задоволення потреб ненасильницькими засобами;

– розпізнавати спускові механізми вияву агресії та усвідомлювати власні почуття й почуття інших людей у ситуації конфлікту;

– контролювати прояви гніву та агресії щодо інших людей;

– аналізувати власні дії в ситуації домашнього насильства, насильства за ознакою статі та визначати свої власні можливості на шляху до життя без насильства;

– розуміти свої власні кордони та кордони інших людей (фізичні та психологічні межі, які визначають діапазон і силу власних дій, а також сприйнятливість до дій навколишнього середовища);

– будувати безконфліктне спілкування, ефективну комунікацію із членами сім'ї та оточенням на основі взаєморозуміння і взаємоповаги;

– визначати перспективні цілі та формувати життєві плани, реалізовувати власні плани соціально прийнятним шляхом.

Судова практика наповнена і вироками, які забезпечують потерпілу особу, а саме: Ковпаківський районний суд міста Суми ОСОБА_2 визнавши винуватим у пред'явленому обвинуваченні за ст.126-1КК України та **призначив** йому покарання за ст.126-1КК України у виді **пробаційного нагляду** на строк два роки та з покладенням відповідно до ст. 59-1 КК України обов'язку періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну свого місця проживання та роботи; не виїжджати за межі України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації; виконувати заходи, передбачені пробаційною програмою та відповідно до ст.91-1КК України застосувати до ОСОБА_2 **обмежувальні заходи на строк три місяці**, відповідно до яких на ОСОБА_2 покласти такі обов'язки: 1) заборона перебувати в місці проживання особи, яка постраждала від домашнього насильства ОСОБА_5, за адресою: АДРЕСА_2; 2) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб[14].

Практика ЄСПЛ вказує, що одним з найчастіших порушень є саме незабезпечення безпеки потерпілої особи, що зазначено і у рішенні «Опуз проти Туреччини», а саме, незважаючи на звернення заявниці з проханням надати допомогу, органи влади жодним чином не реагували, аж доки Суд не звернувся до уряду з проханням надати інформацію про вжиті задля її захисту заходи. У підсумку органи влади не виконали свого обов'язку вжити заходів задля захисту заявниці, аби створити дієвий механізм запобігання, який забезпечив би її фізичну недоторканність, з огляду на серйозні загрози з боку її колишнього чоловіка[15].

Обмежувальні заходи кримінально-правового характеру, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство, перебувають

під пильним контролем міжнародного співтовариства, що сприяє вдосконаленню та посиленню механізму їх застосування та забезпечення потерпілих від домашнього насильства. Адже потерпілі від домашнього насильства в Україні, за наявності обмежувальних заходів кримінально-правового характеру у законодавстві України, на сьогоднішній день, все ж, не отримують належного забезпечення, а заходи, які застосовуються до обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення пов'язаного з домашнім насильством призначаються з порушенням строків(на

1-2 місяці) передбачених законодавством, достатньо не часто застосовуються поряд з направленням на проходження програми для кривдників інші обмежувальні заходи, хоча з матеріалів кримінального провадження вбачається небезпека застосування в подальшому домашнього насильства. Поява пробаційного нагляду як виду покарання зумовлює обов'язкове застосування обмежувальних заходів при вчиненні кримінальних правопорушень пов'язаних з домашнім насильством адже засуджений залишається вдома, а потерпіла особа у небезпеці.

Анотація

У статті розглянуто практику застосування судами обмежувальних заходів кримінально-правового характеру як одного з найдієвіших інструментів забезпечення потерпілих від домашнього насильства. Внесення у кримінальний закон обмежувальних заходів є наслідком імплементації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Встановлено, що Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами зобов'язує держави вживати необхідних заходів, щоб обмежувальні заходи були доступними, ефективними та забезпечувати безпеку потерпілої особи. Спрямованість на забезпечення постраждалої особи обумовила появу обмежувальних заходів саме кримінально-правового характеру, які виправдані практичним застосуванням більшої європейських країн та відповідають положенням міжнародних документів. Кримінальному праву потребує належної уваги не лише дослідження суспільно небезпечних діянь та їх караності, а й проблема потерпілих та їх забезпечення. Встановлено, що обмежувальні заходи в системі протидії домашньому насильству є дієвим інструментом забезпечення потерпілої особи, водночас, проаналізовані вироки судів демонструють, що потерпілі не отримують належного забезпечення, адже заходи, які застосовуються до обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення пов'язаного з домашнім насильством, особливо при призначенні покарання у вигляді пробаційного нагляду не передбачають.

Судові рішення винесені в Україні та Європейським судом з прав людини демонструють, що практика щодо даної категорії справ динамічно розвивається, переважна більшість рішень Європейського суду з прав людини у справах домашнього насильства наголошує на захисті, забезпеченні безпеки, забезпеченні постраждалих\потерпілих, адже протиправна поведінка кривдника не припиняється із винесенням вироку.

Ключові слова: домашнє насильство, заходи кримінально-правового характеру, обмежувальні заходи, заходи безпеки, підстави та умови застосування обмежувальних заходів, кримінальні правопорушення/злочини, пов'язані з домашнім насильством, засади призначення обмежувальних заходів.

Romantsova S.V. Interventions of a criminal legal nature as a tool for the safety of victims of domestic violence

Summary

The article examines the practice of courts applying restrictive measures of a criminal nature as one of the most effective tools for protecting victims of domestic violence. The introduction of

restrictive measures into the criminal law is a consequence of the implementation of the Convention of the Council of Europe on the prevention of violence against women and domestic violence and the fight against these phenomena. It is established that the Convention of the Council of Europe on preventing and combating violence against women and domestic violence obliges states to take the necessary measures so that restrictive measures are available, effective and ensure the safety of the victim. The focus on the safety of the injured person led to the appearance of restrictive measures of a criminal law nature, which are justified by the practical application of most European countries and correspond to the provisions of international documents. Criminal law requires due attention not only to the study of socially dangerous acts and their punishment, but also to the problem of victims and their security. It has been established that restrictive measures in the system of combating domestic violence are an effective tool for the protection of the victim, at the same time, the analyzed court verdicts demonstrate that the victims do not receive adequate protection, because the measures applied to those accused of committing a criminal offense related to domestic violence, especially when punishment in the form of probationary supervision is imposed, they are not provided for. Court decisions issued in Ukraine and by the European Court of Human Rights demonstrate that the practice regarding this category of cases is dynamically developing, the vast majority of decisions of the European Court of Human Rights in cases of domestic violence emphasize the protection, safety, and security of victims/victims, because the perpetrator's illegal behavior does not stop with sentencing.

Key words: domestic violence, measures of a criminal legal nature, restrictive measures, security measures, grounds and conditions for applying restrictive measures, criminal offenses/crimes related to domestic violence, principles of imposing restrictive measures.

Список використаних джерел:

1. Gender-related killings of women and girls (femicide/feminicide). Global estimates of female intimate partner/family-related homicides in 2022. URL: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-11/gender-related-killings-of-women-and-girls-femicide-feminicide-global-estimates-2022-en.pdf>
2. Річні звіти Національної поліції України. URL: <https://www.npu.gov.ua/diyalnist/zvitnist/richni-zviti>
3. Олійниченко А.Є. Обмежувальні заходи кримінально-правового характеру, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство\ дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філософії за спеціальністю 081 «Право». Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, Харків, 2023. С. 332 URL: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2023/12/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%9E%D0%BB%D1%96%D0%B8%CC%86%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%90.%D0%84..pdf>
4. Ключові засади гендерної політики в кримінальному праві України та основні напрями реформ щодо протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству. Науково-практичний посібник / О. в. Харитоновна. Харків. 2018. С.344
5. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Відкрита для підпису в Стамбулі (Туреччина) 11 травня 2011 р. та пояснювальна доповідь. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e>
6. Хавронюк М. І. Роз'яснення для зацікавлених фахівців щодо змін у кримінальному законодавстві у зв'язку із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвен-

ції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» та дотичних акті / UNFRA, М-во соц. політики України. Київ, 2018. 19 с.

7. Пояснювальна доповідь до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (CETS № 210). Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : 209 відкрита для підпису в Стамбулі (Туреччина) 11 трав. 2011р. та пояснюв. доп. Сквіра : Дорадо-Друк, 2014. С. 63–189.
8. Що таке пробаційний нагляд: пояснює Мін'юст.Юридична газета online/ URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/shcho-take-probaciyniy-naglyad-poyasnyue-minyust.html>
9. Вирок Старокостянтинівського районного суду Хмельницької області.URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118779277>
10. Вирок Київського районного суду м. Одеси. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118815401>
11. Вирок Буського районного суду Львівської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118549025>
12. Вирок Корецького районного суду Рівненської області URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118743948>
13. Вирок Луцького міськрайонного суду Волинської області URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118807271>
14. Вирок Ковпаківського районного суду міста Суми. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118550954>
15. Справа «Опюз проти Туреччини» (Opuz v. Turkey) (заява № 33401/02) : рішення Європ. суду з прав людини від 9 черв. 2009 р. // HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-92945>